

Carl Bildt: Tal vid öppnandet av Moderaternas partistämman 1997

Talare
Carl Bildt
Partiledare, Moderaterna

Datum
28 augusti 1997

Plats
Umeå

Det var - det skall erkännas - ganska länge sedan jag var i Umeå. Valrörelsen inför vårt första val till Europaparlamentet för två år sedan, för att vara lite mer exakt.

Då arbetade vi för att Sverige skulle få en stark röst i ett starkt Europa. Inte ett Sverige som bara viskade. Inte ett Europa som mest stammade. Utan ett europeiskt samarbete som kunde säkra freden, vidga friheten och trygga välfärden för allt fler och fler i vår del av världen.

Då var min dagliga verksamhet i en annan del av Europa. Och snart skulle jag för längre tid komma att ha min verksamhet i krigets bittra realitet nere i Bosnien. I försöken att bygga fred i denna av konflikter så hemsökta del av vårt Europa.

Men där nere blev jag ofta påmind om just Umeå. En man - han kom ursprungligen från Brcko uppe i norra Bosnien - som under krigets inledning och dess brutala etniska resning tvingades att fly med sin familj, och som genom ödets underliga nycker kom att hamna just i Umeå.

Nu hade han återvänt. Inte till Brcko. Det är ännu knappt möjligt. Men till Sarajevo och en butik i dess gamla stadsdelar som säljer olika former av traditionellt hantverk av god kvalitet.

Och han hejade alltid på mig när jag råkade gå förbi. Sade att han hade haft det bra i Umeå, trots allt. Att han hade delar av sin familj kvar. Men att det var skönt att nu ha kunnat komma tillbaka till sitt eget land.

Och att han var tacksam för den hjälp han fått.

Avståndet är förvisso långt mellan ett Brcko uppe i Posavina nere på Balkan och ett Umeå i Västerbotten en bit upp på den skandinaviska halvön. Men vi är samma människor i samma Europa. Med samma ansvar för fred och frihet. Med samma drömmar och trygghet för dagen och morgondagen.

Vi har aldrig varit ett parti som begränsat våra tankar och visioner till bara här och nu. Då hade vi aldrig blivit det som vi faktiskt blivit.

Vi har alltid varit individer som vågat ha visioner för framtiden och som vågat ha perspektiven också långt utanför vårt eget lands gränser. Som sett det politiska arbetet också i det större perspektivet.

Vi skriver nu 1997. Om lite mer än två år - två år och fyra månader - tar detta århundrade slut, och vi tar alla klivet in i nästa. En kalendarisk krumelur, kan den det tyckas. Men ändå en händelse som kommer att ge oss alla anledning att se både bakåt och framåt och utåt. Som kommer att ge politiken nya perspektiv.

För hundra år sedan var Sverige ett land stätt i mycket snabb förändring. Så här beskriver Mauricio Rojas saken i en alldeles ny bok:

”Det var ett fattigt land på väg att snabbt bli rikt. Sverige befann sig då mitt i en unik period av förnyelse och kreativitet, och landets ekonomiska tillväxt var högst i västvärlden. Det var snilleindustriernas, folkrörelsernas och Strindbergs tid. Det var tiden för det svenska undret, landets jättekliv från fattigt bondesamhälle till rikt industrisamhälle.”

Och vi vet fortsättningen. Genom skicklighet - och tur - kom vårt lands utveckling att fortsätta under större delen av detta århundrade i banor som i allt väsentligt var bra. En utomordentligt dynamisk mellankrigstid. Att vi kunde undvika att dras in i också det andra världskriget. Att vi skapade förutsättningarna för mer än två gyllene decennier av ekonomisk tillväxt och välfärdsutveckling på basen av den europeiska efterkrigsuppbyggnaden och världshandelns successiva och starka liberalisering.

Numera är det en av alla accepterad sanning att utvecklingen gick in i en ny fas mot slutet av 1960- och början av 1970-talet. Det var då Sverige, efter att tidigare ha varit i täten, började att släpa efter och tappa mark. Inte dramatiskt och plötsligt. Men långsamt och stadigt.

Och till en början med utan att det knappt ens noterades eller uppmärksammades. Vårt välstånd antogs vara en gång för alla givet, vår plats i världen en självklarhet bortom ifrågasättande, vår väg en fulländning som inte kunde fulländas mer.

Då var vi i den absoluta världstoppen. I dag är det tveksamt om vi längre finns med på listan över de tjugo främsta.

1970-talets politiska debatt - i hög grad förknippad med Gösta Bohmans namn och insatser - handlade i stor utsträckning om att förhindra att vår politik vreds än mer åt fel håll och än mer blev ett hinder för vår utveckling som nation och som individer. Under det som var baksmällans och omprövningens decennium.

I betydande utsträckning kom vi att också lyckas med vår uppgift. Socialismens samhällsprojekt fick gradvis skrotas. Kollektivismens dogmer trängdes långsamt tillbaka av liberalismens idéer.

Det gällde i Sverige. Och det gällde successivt över allt större delar av världen.

Men att förhindra att utvecklingen alltför tydligt gick åt fel håll var och är inte tillräckligt. Det är en nödvändig förutsättning för det som därefter måste komma. Att skapa förutsättningar för den nödvändiga förnyelsen och förändringen av Sverige.

Och det är det som varit vår viktigaste politiska uppgift under 1980- och 1990-talen.

Att vara den främsta bäraren av förnyelsens budskap och framtidens idéer i svensk samhällsdebatt. Och att steg för steg också försöka att se till att detta budskap och dessa idéer sätter sin prägel på utvecklingen av vårt samhälle.

Det började tydligt under Ulf Adelsohns tid. Minns valrörelsen i 1980-talets mitt när frågan om systemskifte eller systembevarande plötsligt ställdes i centrum för debatten.

Och när jag valdes till partiordförande för lite mer än elva år sedan handlade mitt första anförande just om de stora möjligheter vi stod inför i övergången

från det gamla industrisamhällets med dess stela lösningar till det nya informationssamhället med dess helt nya möjligheter också till valfrihet och variation.

I många avseenden är det ingen tvekan om att vi varit framgångsrika under denna tid. Och jag tänker då inte främst på siffror i val eller - än mindre - siffror i opinionsmätningar. Sådant kommer och går. Jag tänker på hur våra idéer har upphört att vara bara våra och i allt större utsträckning också blivit andras och ibland t o m allas.

I dag kan man höra att det talas om behovet av lag och ordning från håll där man tidigare inte tog med tång i detta begrepp. Hur alla i ord kan hålla med om att de nya jobben måste komma med de nya företagen. Att det är kunskaperna och kompetensen i vårt skol- och utbildningssystem som är nyckeln till framtiden. Att vi fullt ut måste vara med i det europeiska samarbetet.

Men när vi nu tittar tillbaka på det decennium - 1990-talet - som nu håller på att gå mot sitt slut, blir bilden mer blandad än vad vi hade önskat.

Betydelsefulla framsteg har gjorts för Sverige under detta 1990-tal.

Vi är nu medlemmar i den Europeiska Unionen, sitter med vid de europeiska rådsborden och har i mångt och mycket anammat de europeiska krav som måste ställas på vår ekonomiska politik och på vår ekonomiska utveckling. Det är en avgörande strukturell förändring till det bättre som skett med vårt Sverige under 1990-talet.

Vi har fått till stånd viktiga förändringar i det sätt på vilket staten och dess finanser hanteras. En fyraårig mandatperiod med de bättre möjligheter detta innebär för det samlade politiska systemet. Ett nytt budgetsysteem som nu håller på att finna sin form. Ny frihet för kommuner och landsting att sköta sina ekonomier. Ett bättre rättighetsskydd i vår grundlag, och en början till ett fungerande system också för personval.

Vi har lagt grunden för ett pensionssystem som det kommer att gå att lita på, och som ger bättre möjligheter också till eget sparande och egen trygghet. Vi har fått stopp för den våldsamma kostnadsökningen i vissa av de offentliga utgiftssystemen, främst sjukförsäkringssystemet, och vi har kraftigt minskat

subventioneringen av andra delar av vår ekonomi, främst allt det som har med boende och byggande att göra.

Och vi har fått en utveckling under 1990-talet där kvinnor fått möjlighet att komma fram med nya kraft i olika delar av vårt samhällsliv, inte minst inom politiken. Mer kan och mer måste förvisso göras, men det som uppnåtts är trots detta värt att notera.

Ändå kan vi inte säga att 1990-talet blev det förnyelsens decennium för Sverige som vi hade hoppats på. Dels därför att vi ville att mer skulle göras. Dels därför att utvecklingen i vår omvärld nu ställer än högre grad på förnyelse än vad som var fallet för ett decennium sedan. Historien fortsätter att accelerera.

1990-talets allvarligaste misslyckande för Sverige är misslyckandet med sysselsättningen. Och det har sin grund i misslyckandet med tillväxten. Som i sin tur kan föras tillbaka i misslyckandet med klimatet och förutsättningarna för företagande.

Under 1980-talet hölls sysselsättningen till stor del uppe med först devalvering och sedan den spekulationsbubbla som brast i början av 1990-talet. Vi sköt upp den förnyelse och förändring som var nödvändig, och kom därmed att hamna i en successivt allt mer besvärlig situation.

Med början just i övergången mellan 1980- och 1990-tal började sysselsättningen snabbt sjunka och arbetslösheten att snabbt öka. Det skedde med början 1990 och bromsades inte upp på allvar förrän en bit in på 1993.

Till mycket stora delar var detta en konsekvens av 1980-talets misslyckanden i förening med den internationella konkurrensens och de europeiska finansiella krisernas krav.

Och för politiken var då den avgörande uppgiften att genomföra den förnyelse och de förändringar som kunde ge förutsättningar för de nya jobb som skulle ge oss sysselsättning, tillväxt och möjligheter till ny välfärd.

Vi sade aldrig att detta kunde ske enkelt och snabbt och utan beslut som var besvärliga. Det var andra som lovade snabba resultat utan att det krävdes beslut som kändes.

Facit av de senaste åren känner vi. Statsfinanserna har sanerats. Det är bra. Det var en absolut nödvändighet. Men att det till så stor del skett genom höjda skatter på allt och alla har gjort att tillväxten och de nya jobben bromsats i förhållande till vad som annars med allra största sannolikhet skulle ha blivit fallet.

Och därmed kommer vi dessvärre att gå ur 1990-talet med en sysselsättning som är avsevärt lägre än vad vi hade när vi gick in i det och en arbetslöshet som är avsevärt högre än vad den var då.

Många färre som kan leva på sin lön. Många fler som tvingas leva på andras bidrag.

Det var inte så vi vill ha vårt Sverige.

Om detta borde det vara möjligt att uppnå enighet långt utanför denna lokal. Om detta borde det vara möjligt att uppnå enighet i större delen av Sveriges Riksdag.

Inte bara av alldeles uppenbara sociala skäl. Arbetslösheten är ett gift och ett gissel. Utan också därför att det handlar om förutsättningarna för morgondagens trygghet och välfärd. En situation där allt färre skall betala för allt fler kommer i längden inte att fungera.

Låt oss inse det: vi kommer att få en välfärd i allt tydligare förfall om vi inte lyckas att bryta denna utveckling och att bryta den radikalt och rejält.

Om allt färre skall försörja allt fler kommer det att bli nödvändigt att höja skatter allt mer och mer. Inte skatter för att betala för vård och skola och omsorg. Utan skatter för att betala för arbetslöshet och vikande sysselsättning. Och alldeles självklart kommer dessa höjda skatter att bromsa och bromsa allt mer.

I viss utsträckning är vi redan där. Arbetslösheten och den låga sysselsättningen kostar mer än 100 miljarder kr i offentliga utgifter. Och även om konjunkturerna nu kommer att förbättras är tendensen under kommande år snarare att denna kostnad kommer att fortsätta att växa.

Och då får vi ett samhälle där vi betalar hög skatt för att finansiera en hög arbetslöshet. Hög skatt som i sin tur gör det svårare att få fram de nya jobben. En kräftgång nedåt som riskerar att leda till att vi inte längre bara halkar efter, utan faller stort och faller snabbt.

Då kommer den verkliga välfärdskrisen. Och den blir en välfärdskris som först och hårdast drabbar dem som tydligast är i behov av stöd och hjälp - barnen i skolan, de sjuka, de äldre, de svaga.

Ett samhälle där allt färre med allt högre skatter skall försörja allt fler kommer att bli ett allt hårdare och hårdare samhälle. Det är inte ett Sverige vi vill ha.

Drar vi ut 1990-talets trender - den ofullgångna förnyelsens decennium - är det tyvärr där vi riskerar att hamna.

Det är med vårt ekonomiska maskineri just nu lite som med den stora rymdstationen Mir.

En ståtlig och storstilad konstruktion när den sköts upp och beundrades av världen. Men allt mer sliten. Möjlig att reparera. Och efter varje reparation förklaras allt vara perfekt. Intill dess att nästa problem stötar till. I grunden för gammal, för omodern, för sliten.

Dags för förnyelse.

Och det är det som är vår avgörande politiska uppgift. Att bereda vägen för förnyelsen av Sverige.

Den måste starta med att skapa förutsättningar för nya och riktiga jobb på bredden av vårt samhälle. Utan arbete skapas inget välstånd. Och utan arbete kommer välfärden aldrig att vara möjlig.

Vi befinner oss mitt uppe i en hisnande omvandling av hela den globala ekonomin. Det globala liberala systemskiftet. Liberalisering hand i hand med en rasande snabb teknologisk och vetenskaplig omvandling. Som ställer gamla begrepp på huvudet och skapar nya möjligheter i en takt som vi inte kunde föreställa oss för ett decennium sedan.

Bara små glimtar av det nya.

Snart kommer Internet-kommunikation att kunna ske över ett stort system av små satelliter i låga omloppsbanor kring jorden. För Internet blir plötsligt varje punkt på jorden lika långt bort eller lika nära.

Detta kräver hundratals satelliter. Vilket kräver raketer för att skjuta upp. Nu utrustas en norsk f d oljeplattform i Östersjön för att från en position i Stilla Havet kunna skjuta upp f d sovjetiska ubåtsrobotar med de många småsatelliter som kommer att ge varje del av världen en ny revolution av Internet.

Och allt detta är ett privat initiativ som är privat organiserat och privat finansierat.

Detta bara som en glimt av kombinationen av politiska, ekonomiska och teknologiska förändringar. Inget av detta hade varit möjligt att ens tänka för ett decennium sedan.

Vad kommer då att finnas i form av nya möjligheter om ytterligare ett decennium?

I mitten av 1970-talet var Bill Gates fortfarande en avhoppad student som hade för sig att han skulle starta någon typ av företag i den då gryende datorbranschen. I dag konkurrerar han med sultanen av Brunei om att vara världens rikaste person.

Han har i dag alldeles säkert råd att betala värnskatter och förmögenhetsskatter och allt annat som lyfts fram i Sverige så fort framgångsrika personer kommer på tal. Det är inte det som är frågan. Han är rik som ett troll.

Frågan är i stället om han skulle ha växt fram och kommit upp i en politisk och ekonomisk miljö dominerad av värnskatter och dubbelbeskattningar och fördelningspolitik och allt detta.

Han gjorde det inte. Han finns i delstaten Washington i USA och inte i landskapet Västerbotten i Europa. Men vi är inte dummare här än vad vi har anledning att tro att de är där.

Skillnaden är att miljön och förutsättningarna för kreativitet, nyskapande, förändring, företagande - och därmed en bättre framtid - är bättre där än vad den alldeles uppenbart är här.

Det sena 1800-talets Sverige var för den tiden vad några av världsekonominns bubblande utvecklingscentra är i dag. Nya idéer. Nya företag. Det fanns en ny kraft som gick rakt genom samhället.

Inte bara en teknologisk och ekonomisk omvandling. Utan också en politisk. Den allmänna rösträtten. Socialdemokratin. Och en social. Från bonde- till stadssamhälle.

Nu är det andra delar av världen som ser denna omvandling. Också delar som vi för inte så länge sedan mest förknippade med massfattigdom och svält och förtryck. Människor och nationer stiga från mörkret mot ljuset med en kraft och hastighet som aldrig förr i mänsklighetens samlade historia.

Efter att ha varit mycket framgångsrika under ett århundrade har vi halkat efter under cirka tre decennier. I den bok jag började med att citera skriver Mauricio Rojas om Sverige nu som ”ett land i behov av radikal förnyelse som klänger sig fast vid minnena av sina ‘fornstora dar’, ett land mitt i en period av stagnation och missmod.”

Det är mot denna bakgrund förnyelsepolitiken - tvärs genom vårt samhälle - är så nödvändig och så viktig.

Jag tillhör dem som tror att den också är fullt möjlig. Och att Sverige skulle kunna få en ny gyllene era om vi valde den vägen.

När jag talade i Grisslehamn, några veckor efter min återkomst till Sverige från mina två år med och i det brutala kriget och den begynnande freden i Bosnien, talade jag om nödvändigheten av reformer för förnyelse av Sverige.

En skattereform. En företagandereform. En välfärdsreform.

Om nödvändigheten av förnyelse på dessa tre områden. Och om önskvärdheten av få en så bred förankring av dessa som var möjligt.

Inte för att bromsa förnyelsen. Förvisso inte. Men för att förankra och förstärka den. Så att den får trovärdighet och stabilitet och därmed kan omvandla samhället under de år och decennier som kommer.

Jag efterlyser en skattereform. Det börjar nu bli uppenbart för alla och envar att skattehöjningspolitiken gått för långt. Plötsligt ses även de mest fundamentalistiska skattehöjare börja mumla om att någon sänkning nu kanske inte går att undvika. Vi vet av erfarenhet att det inte brukar bli så mycket av det, men vi har trots detta all anledning att välkomna signalerna och att försöka att föra dem vidare.

Det viktigaste nu är, enligt min mening, att sänka skatten på arbete, därför att med högre skatt på arbete blir det mindre arbete, och med lägre skatt på arbete blir det mer arbete. Och det är mer arbete, mer av nya riktiga jobb, som vi behöver mer än någonting annat under de år som ligger framför oss.

Vi talar om inkomstskatterna och de skatteegenavgifter som ingenting annat är än kamouflerade inkomstskatter. Och vi vet att det är just dessa skatter som skjutit i höjden kraftigt under senare år.

Inte minst är det låg- och medelinkomsttagare som drabbats hårt och som drabbats orättvist. Skattehöjningarna på låg- och medelinkomsttagare under de senaste åren har varit socialt direkt farliga och socialt direkt ansvarslösa. De har bromsat jobb, och de har tvingat fram bidrag.

I början av 1990-talet rådde det bred enighet i riksdagen om att ingen skulle behöva betala mer än hälften av en inkomstökning i skatt och att de allra flesta skulle bara betala kommunalskatt kring ca 30% på sin inkomst.

Det var 30/50 som var ledstjärnan för den stora skattereform som då diskuterades och beslutades.

Sedan dess har detta eroderats och förstörts. Ingen är alldeles utan skuld till detta.

Men i dag inser de flesta att utvecklingen gått snett. Och att det hade varit långt bättre om 30/50 legat fast på det sättet som så dyrt och så heligt lovades.

Jag skulle vilja att vi kunde uppnå en bred politisk enighet om sådana sänkningar av inkomstskatter och motsvarande avgifter att vi så snabbt som möjligt når tillbaka till 30/50.

Visst borde man gå längre också när det gäller inkomstskatter . Men skulle vi kunna nå hit i bred enighet skulle värdet av det vara mycket stort. Det skulle göra livet lite lättare att leva för många familjer som i dag tycker att det blivit trångt. Det skulle öka våra förutsättningar att få de nya jobben och det nya företagandet.

Jag har i dag skrivit brev till ordförandena i samtliga riksdagspartier, statsministern alldeles självklart inte undantagen, och föreslagit att vi skulle pröva möjligheten av en bred överenskommelse om inkomstskatterna enligt principen 30/50.

Förvisso skulle det - om svaret blev positivt - finnas mycket att diskutera. Finansieringen är en sådan fråga. Den statsfinansiella balansen måste bibehållas och säkras för de år som kommer. Här finns det alldeles säkert olika föreställningar. Men det avgörande är trots allt att man veta vad man vill. Och vet man vad man vill är det i allmänhet också möjlighet att finna vägarna dit.

En sådan skattereform skulle innebära sänkt skatt för alla. Allra tydligast skulle detta vara för låg- och medelinkomsttagarna. Men det allra viktigaste är att det skulle innebära klart förbättrade förutsättningar för arbete och företagande och förnyelse och satsningar och framåtanda i Sverige under kommande år.

Förvisso finns det också annat som måste göras på skatteområdet.

Att förmögenhetsskatten skall avskaffas förefaller nu t ex alla att vara överens om. Det är tidtabellen snarare än principen som nu diskuteras. Nog så viktigt - men en diskussion annorlunda än den vi mötte för några år sedan i denna fråga.

Och enligt vår mening bör ju dessutom den samlade politiken inriktas mot en sänkning av det totala skattetrycket ner mot nivåer som upplevs som rimliga och som långsiktigt är förenliga med en ekonomi som ger jobb, utveckling och tillväxt.

Men skulle vi nå enighet om en 30/50-reform skulle ett stort och viktigt steg ha tagits. Jag hoppas att det skall vara möjligt.

Men ensamt räcker det inte för att få till stånd förnyelsen av Sverige. Vad vi parallellt behöver är en stor reform för ett helt nytt klimat för företagande under kommande år och decennier.

Får vi inte fler som kan försörja, fler jobb, kommer det inte att bli färre på bidrag, arbetslöshetsunderstöd. Och då kommer vi förr eller senare att hamna i situationen att det krävs ständigt högre skatter för att klara ständigt högre arbetslöshet och ständigt högre bidragsberoende.

Den nuvarande regeringen övertog den förra regeringens mål att till år 2000 halvera arbetslösheten.

Vi trodde att vi hade medlen för att klara det genom vår förnyelsepolitik och de insatser för företagande som vi gjorde. Om det hade gått eller inte kan vi inte veta. Det vi däremot vet är att den politik som prövats i stället inte alls har gett de resultat som utlovats och de resultat som alla hoppats på.

Jag anser att vi måste vara beredda att vara djärvare och mer radikala i vår politik på detta område. Djärvare i mål och djärvare i medel.

Att halvera arbetslösheten är bara en början. Jag menar att vi borde sätta upp som mål att avskaffa arbetslösheten som samhällsproblem. Och inte genom att sätta folk på bidrag eller förtidspension eller annat som i grunden innebär att man delar på arbetslösheten. Utan genom att se till att de som söker jobb i allt väsentligt också kan få jobb.

Så är det i många framgångsrika områden och länder runt om i världen i dag. Också i delar av Europa, även om de europeiska tröghetsproblemen allmänt sett är stora.

Det finns ingen anledning till varför vi skulle acceptera att det skulle vara annorlunda här. Det finns ingen anledning till varför vi inte skulle sträva efter att avskaffa arbetslösheten som samhällsproblem.

Ekonomisk frihet ger ekonomisk framgång. Det är en lärdom som mycket klart

och mycket tydligt kan dras av utvecklingen runt om i världen under de senaste decennierna. Och det är en lärdom som är än mer betydelsefull i ett dynamiskt omställningsskede som det vi nu står mitt uppe i.

Det handlar om att vidga den ekonomiska friheten. Friheten för företagande. Friheten att försöka. Friheten att misslyckas. Friheten att börja om. Friheten att också vara framgångsrik. Ett samhälle som inte har råd med dem som lyckas kommer heller aldrig att kunna ta hand om dem som misslyckas.

Vi har våra idéer om vad som skulle kunna göras. Och runt om i Europa och i världen pågår en intensiv och spännande och konstruktiv diskussion om vägarna bort från arbetslöshetssamhället.

Det borde vara möjligt att också här se om det går att nå bredare enighet om både mål och medel.

Först mål. Att avskaffa arbetslösheten som samhällsproblem kommer inte att gå till år 2000. Varje politik på detta område vars sikte tar slut år 2000 kommer att leda till att vi faktiskt accepterar massarbetslösheten. Det är inte heller sannolikt att det målet kan klaras på bara en mandatperiod. Men det borde vara ett rimligt och riktigt mål att intill utgången av den mandatperiod som kommer efter nästa ha i praktiken avskaffat arbetslösheten som samhällsproblem i Sverige.

Det kräver en politik som radikalt förbättrar företagsamhetens förutsättningar. Och för att se hur långt det skulle gå att nå enighet kring en sådan skulle jag vilja att det tillsattes en kommission för nya jobb som, utan skygglappar eller fördomar eller bindningar, ser på alla de vägar som vi varaktigt kan förbättra klimatet för företagande på under de närmaste åren.

Vi vet att studie efter studie talat om att Sveriges konkurrenskraft och förutsättningar för företagande försämrats under senare år. Inte alltid absolut. Men nästan alltid relativt. Därför att fönyelsekraften i omvärlden är så stark

Och det är bråttom. Att förändra förutsättningar genom nya lagar och nya regler, eller avskaffade lagar och avskaffade regler, tar sin tid. Att få individer att börja att arbeta efter dessa förändrade och förbättrade förutsättningar tar ytterligare tid. Att få effekterna av detta att sätta sin prägel på vår ekonomi och på vårt samhälle tar ännu mycket längre tid.

Vi hade Bjurel-kommissionen i slutet av 1970-talet och Lindbeck-kommissionen i början av 1990-talet. Bägge angav de vägar som skulle kunna ha lett till en bättre situation. Fler jobb. Bättre tillväxt. Tryggare välfärd.

En ny kommission skulle kunna se på de nya problemen och de nya möjligheterna. Och kanske skulle den kunna medföra att vi kom bort från en del av låsningarna i den politiska debatten.

Vi kan bidra med alla våra idéer, förslag och tankar. Andra kan bidra med sina. Alla måste vara öppna. Och alla måste vara förenade om målet - att avskaffa arbetslösheten som samhällsproblem - och den huvudväg vi måste gå - att skapa ett klimat för företagande som inte står något annat jämförbart samhälle eller land efter.

Ingenting annat kommer att fungera. Bara detta kan leda oss mot målet. Och vi har helt enkelt inte rätten att misslyckas.

Så tror jag att skattereformen och företagandereformen kan gå hand i hand. Skapa förutsättningarna för förnyelsen.

Men jag skulle vilja lägga till en sak. Att vi måste lägga in en ny växel när det gäller användningen och utnyttjandet av informationsteknologin.

Just nu söker Sverige aktivt och entusiastiskt att få bli utvalt för att arrangera sommarolympiaden år 2004. Och vi borde ha goda förutsättningar. Men vi vet att det inte kommer att lyckas om vi inte är bäst.

Det vi försöker här borde vi också försöka när det gäller användningen av informationsteknologin på bredden av hela vårt samhälle. Det är här tävlingen om framtiden är som viktigast.

När det gäller förnyelsepolitiken världsekonomin pågår olympiaden varje år, varje månad, varje vecka, varje dag. Det finns i varje stund förlorare i förnyelsen och förändringen. Det finns i varje stund vinnare i förnyelsen och förändringen. Och vi måste se till att vi tillhör vinnarna i den framtidsolympiaden.

Vi ligger inte dåligt till. Men vi skulle kunna vara bättre.

Jag tänker främst på barn och om ungdomar. Att se till att de växer upp och kan tillgodogöra sig allt det nya, att lära sig behärska det, och därmed den värld som en dag kommer att bli helt och hållet deras.

Ty det är en ny värld. Det som nu sker är inte bara några nya räkneburkar eller några nya datormotorvägar. Det är som om vi höll på att upptäcka en ny kontinent. Av information. Bildning. Kultur. En ny, gränslös värld av kontakt och kommunikation utan skatter och regleringar och tullar och hinder.

En gång ville jag lansera en tävlan mellan Sveriges skolor om vilken som var bäst på att använda informationsteknologin för att förnya och förbättra undervisningen. Det mötte ett starkt gensvar, men lades efter politiska förändringar på hyllan. Det ansågs inte rätt att tävla. I idrott går det bra. Här gick det inte. Och så blev utvecklingen lite långsammare än vad den annars kunde ha blivit.

Det är dags för ett nytt initiativ. I USA har president Clinton lovat att varje amerikansk skola senast år 2000 skall vara fullt ut anknuten till dagens Internet. Och senare till dess efterföljare med alla de fantastiska möjligheter som ligger i s k bredbandskommunikation. Andra länder har börjat diskutera liknande satsningar.

Sverige får inte släpa efter. Sverige borde kunna ta ledningen. Jag vill att vi alla Sveriges skolor senast till utgången av år 2000 har möjlighet till denna kommunikation med hela den nya värld som vi nu håller på att upptäcka. För att ge våra barn de bästa tänkbara möjligheterna. För att ge vår del av Europa ett försprång in i framtiden.

Det är självfallet inte gratis. Men det vi kan göra är att förvandla Telia till ett företag med möjlighet för oss alla att äga genom en privatisering, och därefter använda en del av dessa medel för att betala för installationen av detta bredbandsnät och därefter också svara för kostnaden för det under en viss tid.

Det är hur som helst långt mindre kostsamt än att betala för att förtidsavveckla fungerande kärnkraftverk.

En sådan satsning skulle snabbt sätta Sverige i Europatopp när det gäller att på

detta viktiga område vara en spjutsets för framtiden.

Och den skulle skapa förutsättningen för att vi skulle kunna ta upp kampen i framtidsolympiaden också med de allra bästa och de allra främsta.

Dessa tre reformer och satsningar - 30/50-reformen vad gäller inkomstskatt, en samling för att skapa det företagandeklimat som gör att vi inom loppet av två mandatperioder kan avskaffa arbetslösheten som samhällsproblem, att göra varje svensk skola till en del av den nya informationsvärlden - skulle föra oss en bra bit framåt mot den nya framtidstro vi behöver och den nya framtidstro som jag tror är fullt möjlig.

Men det räcker inte med detta.

Välfärdsreformen. Vi kommer att diskutera olika vägar att gå. Men vi vet vad som måste åstadkommas.

Pensioner som ger trygghet på ålderdomen. En sjukvård som verkligen kan när det gäller. Den omvårdnad som alla kommer att behöva på äldre dagar eller när livet kanske tar sig en annan vändning för oss eller våra närmaste än den vi hade hoppats på och drömt om.

Då får samhället i vid bemärkelse - det offentliga, det enskilda, den mänskliga omvårdnaden - inte svikta. Det måste vi kunna lita på.

Rättsfrågorna. Vi måste få en stramare och fastare rättsordning. Som tydligare skyddar individen, ägandet och friheten. Och som gör att det inte ständigt behöver ropas efter lag och ordning - eftersom vi redan har det.

Skola och utbildning. Vi måste få ett skolsystem som strävar efter att vara det bästa i Europa. Som inte tillåter att barn lämnar skolan utan att kunna läsa och räkna och skriva.

Som gör alla våra barn nyfikna på framtiden, och som gör att individer från andra länder söker sig också till vårt land för vidareutbildning och forskning i stället för att mest personer från vårt land skall söka sig ut i världen för att få det bästa.

Och alla de möjligheter som ligger i den vidare europeiska utvecklingen. Att hjälpa Estland, Lettland och Litauen och andra stater till det fulla medlemskapet i den Europeiska Unionen.

Att vara med och se till att den nya gemensamma europeiska valutan ger bättre möjligheter för jobb och tillväxt.

Att så aktivt som möjligt vara med och bygga en ny europeisk freds- och säkerhetsordning. I samverkan med USA. I nära dialog med det nya Ryssland.

Det finns oerhört mycket att göra under de närmaste åren i Sverige.

Jag kommer från några år när mina arbetsuppgifter har varit annorlunda. Som lärt mig mycket om svårigheter som förefallit alldeles omöjliga att övervinna, men som dock till slut måste övervinnas. Om principer för samhällen och värderingar för människor som aldrig får trampas på, aldrig förnekas och aldrig försummas. Om fredens bräcklighet också i denna optimismens tid, och om det europeiska och globala samarbetets imperativ för att vi skall kunna lämna en bättre värld till de generationer som en dag kommer att komma efter oss.

Och inte minst om vikten av att bedriva politiskt arbete med stark förankring i principer, och med en klar blick för framtiden.

Denna partistämman skall vi moderater blicka fram mot det val som kommer att leda till den mandatperiod som för Sverige in i 2000-talet. Och vi skall diskutera riktlinjerna för den politik som vi tror är bäst för vårt land och vårt Europa under det nya seklets första decennium.

Och vår avgörande uppgift är att åter - i en ny värld - göra Sverige till det land av kreativitet och förnyelse och nyskapande som vi var när vi för ett århundrade sedan nalkades det sekelskiftet.

I dag är det i mycket hög grad vi som är bärare av det nya. Men det får inte leda oss till högmod eller tron att vi alltid i allt vet allting bäst och kan göra allting själva. Så är det inte.

Att det är vi som i så hög grad är bärare av de frihetens idéer som också är förnyelsens och framtidens bör i stället leda oss till en ökad känsla av ansvar, en

förstärkt känsla av vikten av samförstånd kring det nya och en insikt om att samhällsförändringen också kräver ömhet och hänsyn och förankring.

Fyra dagar ligger nu framför oss.

Av debatter, diskussioner och dialog. Av gemenskap i engagemang och samvaro. Av minnen av det som var - Göstas insatser, andra insatser - förenade med förhoppningar och föresatser om det som skall komma.

Tillsammans skall vi göra vårt för ett bättre Sverige.

Taggar

1990-tal, 1997, Man, Moderaterna, Politiska tal

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/carl-bildt-tal-vid-oppnandet-av-moderaternas-partistamma-1997>